

Rasism upprätthålls inte så mycket av rasister, elaka människor eller extremister utan snarare av vår lydnad till nationalstater, gränser, kapitalism, egendom och konsumtion.

Ras, kön, klass och kapitalism är inte olika sfärer. De trasslar in sig i varandra, och de bygger varandra. Men det är inte så att det ena är orsakat av det andra, kön kommer inte från klass, ras kommer inte kapitalism. Det är snarare så att de samverkar. De förstärker varandra när de hamnar i resonans.

Här tar jag upp Sara Ahmeds analys av hur kapitalism och konsumtion erbjuder oss att bli främlingen. Icke-vita människor görs till varor. Varor som vi kan konsumera genom exotiska parfyer, danskurser, etnomusik, resor och kläder.

Sara Ahmed forskar kring kritiska vithetstudier, queerfenomenologi och feminism.

Konsumtion gör oss intima med främlingen

Genom konsumtion blir vithet och rasism att ta till sig främlingen snarare än att trycka ner eller stöta bort främlingen. Konsumtionsvaror ger vita möjlighet att komma intimt nära främlingen.

"Inom konsumentkulturen ger handelsvaran - som på en gång är en bild och ett materiellt ting - subjektet en möjlighet att på nära håll möta en avlägsen andre (den som redan har identifierats som 'främlingen')" (s 35).

Det finns en hel värld med främlingar. Genom handelsvaran erbjuds vi att bli del av den världen, "handelsvaran införlivar konsumenten i en 'värld' av främlingar" (s 36)

Det innebär att den främmande världen blir del av oss. Världen blir något jag kan köpa, äga och ha på mig. Världen blir något vi gör. Vi gör världen till vår värld.

Vithet är att bli främlingen

Kapitalism ger oss även möjlighet att själv bli främlingen. "Konsumentkulturen ger konsumenterna illusionen att de kan bli främlingen, om än tillfälligt, eller att de kan bli som främlingen genom att använda vissa produkter eller äta vissa maträtter. ... blivandet kan vara ett sätt att komma närmare den andre för att upprätthålla en skillnad." (s 41).

Vithet skapas här alltså genom att bli brun, att bli del av främlingen. Den vite blir främlingen som just den som är något annat än främlingen.

Främlingen lyfts upp och blir något underbart som jag genom varor och exotiska platser kan få del av. Främlingen blir del av mig. Genom att göra främlingen till del av mig underordnar jag främlingen mig.

"Med andra ord konstrueras etnicitet som 'det exotiska' i analogi med mat; svarta människor är pikanta och annorlunda. Det konsumerande vita subjektet inbjuds att äta den andre" (s 39).

Främlingen blir fetisch

Främlingar, mångfald, tolerans, kläder, musik, platser, dofter, bilder, danser, kulturmöten samt olika ting och objekt fetischeras.

Fetisch innebär att människor, saker och gemenskaper plockas ut ur sina relationer och verksamheter och ges en egen kraft. En underbar främmande kraft som kan överföras och utvinnas.

Ahmed menar att det finns "samband mellan handelsvarans och främlingens fetischkaraktär ... objektet till och med blir främlingen" (s 36).

Kapitalism gör främlingen till en vara. Varan blir främlingen. Och genom varan får jag bli främlingen. Främlingen blir alltså något som kan säljas och erbjudas oss.

Per Hergren
2013-07-15, version 0.1

[Texter om Sara Ahmed](#) av Per Hergren.

Referens

Sara Ahmed, *Vithetens hegemoni*, Hägersten: Tankekraft, 2011.